

ВУЛАВЇАН ПОРТФЕЛІ

ЧЃВАШЛА
ВУЛАНИ
АВАН!

Вулавçан портфелёпе ёслесси

Кёнекене вуласа тухсан эсё ун тәрәх пёр-пёр килёшекен ёс тума пултаратән. Çак ёсе вёрентекене катартнә хыççан вәл сана ятарлә билет – «бук» - парё.

Мён-ха вәл «бук»? Акәлчан чёлхинчи «Book» сәмах чәвашла куçарсан «кёнеке» тенине пёлтерет. Авалхи вырәс чёлхинче «Б» сас паллине «Буки» тесе каланә. «Усәллә вулав» проект вырәсла «Успешное чтение» проектән пайё пулнине кура «бук» сәмаха чәвашла та çаплипех хәварнә.

Илнё билетсене вәййән çур çулхи тапхәрё вёслениччен пухса пыр. Санән «буксем» нумай пулсан (9-10), пётёмлетү мероприятийёнче парне илме шанәç пысәк.

Вулавçа пулнә май эсё çапла тума пултаратән:

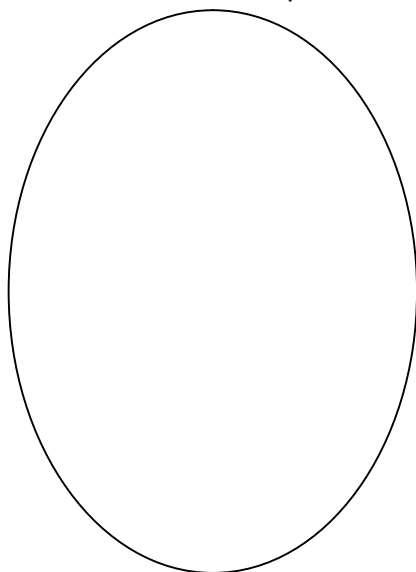
- 1) Вулас килмесен ан вула.
- 2) Вуланә май кәсәклә мар вырәнсене сиктерсе хәварма та пултаратән.
- 3) Кёнеке килёшмесен әна вулама пәрахса теприне вулама пуçлама та юрать.
- 4) Пёр кёнекенех темиçe хут вулас килсен – вула!
- 5) Хәв вулас текен кёнекесене (панә списокра çуккисене) те вулама пултаратән.
- 6) «Каçәхса кайса» вулама сана никам та чармё.
- 7) Çул урлә каçнә чухне вуланисёр пуçне пур çёрте те вулама пултаратән.
- 8) Ирёккёнех сасәпа вула.
- 9) Кёнекене хуть те хәш вырәнтан вулама пуçлама пултаратән (малтанах кёнеке вёсне вуласа тухсан та никам та вәрсмё).
- 10) Вуласа тухни çинчен никампа калаçмасан та юрать.
- 11) Вуласа тухнә кёнеке çинчен ыттисене хәюлләнах каласа пама та пултаратән!

Чи кирли – вулав чуна киленү патәр!

ВУЛАВՏԱՆ ՍԱՍՊՐՇԷ

Փոթո
վրնաճարմալլի
վրն

Ճավն իննա
յկերմե տե
լալտարտն

Սորտրետ: էլ՞ – վալաւՏն

Ձլ՞ _____ յտլն.

Տրալնն կոն: _____ Տոլլի _____ յլնն _____-մ՞ճ՞.

Ձլ՞ _____ յրննտն.

Ձլ՞ _____ վ՞րենտ՞լ.

Ձլ՞ մ՞ն վալտն? _____

Մ՞նճ՞ն վալտն? _____

Մ՞նլե վալտն? _____

Վալա մա կլ՞ճեկեն վրն _____

Վալա մա կլ՞ճեկեն վնն _____

Վալնն կ՞նենկեսեմ Տնչեն կալա զալատն? _____

Յրտնն ճնվաճ կ՞նեկեսեմ _____

Յրտնն ճնվաճ ՏրաւՏնսեմլե ինվնՏնսեմ _____

Ճն իլլալոտեկարն կ՞նեկեսեմ իլսե վալտն? _____

ВУЛАВСАН СУЛ-ЙЁРЁ

2-9 классем – чăвашла вулани аван!

(2011 çул, авăн - раштав)

Эсё хăв вуласа тухнă кёнеке	Вуланă кёнеке çинчен мён шухăшлатăн? :(: :)	Эсё билет («бук») илнĕ пулсан вĕрентекенрен палăртма ыйт
-----------------------------	--	--

Я.Г. Ухсай. Дед Кельбук. – М., 1984	_____	
Л.Я. Агаков. Золотая цепочка. Солдатские дети. Синичка. – Чебоксары, 1977.	_____ _____ _____	
Светлана Асамат. Тĕлĕнтермĕш тĕлĕк. - Шупашкар, 2006.	_____	
Валентина Чаплина. Оглянитесь вокруг, пожалуйста! – Ч., 1988	_____	
Петёр Эйзин. Упа керменĕ. – Шупашкар, 2008.	_____	
Михаил Юхма. Удивительные приключения Пюрнеске и его друзей. – М., 1979.	_____	
Раиса Сарби. Выходи на улицу. - Москва, 1989.	_____	
Валентина Иванова-Тарават. □ ссе ситĕн хăвăртах. Поскорее подрастай. – Чебоксары, 2009.	_____	
С. Гордеева. Тĕлĕнтермĕш тĕнче. Верить в чудеса. – Чебоксары, 2008.	_____	
Дмитрий Суслин. Юрăпи (этнографическая сказка). – Чебоксары, 2008.	_____	

Кăçал тата чăвашла мёнле кёнекесем вуласа тухрăн?

Кёнеке ячĕ, авторĕ	Санăн шухăшусем	Кам вулама сĕнчĕ?
_____	_____	_____
_____	_____	_____

« _____ » кёнеке тǎрǎх пурнǎсланǎ ёҫ
Кёнеке авторё _____
Вуланǎ тапхǎр тата ёҫе пурнǎсланǎ вǎхǎт _____

1-мёш ёҫ - кёнеке тǎрǎх хатёрленё ҫул ҫўрев картти

Карта ҫине пǎх, унта хайлаври килёшнё е ǎнланман ырǎнсем
тата сюжетри тёрлё кǎсǎклǎ самантсем ҫинчен ҫырса пар.

- 1) машина - ҫул ҫўрев пуҫламǎшё
- 2) ту тǎрри - кёнекери чи интереслё самант
- 3) сём вǎрман - кёнекери ǎнланма йывǎр ырǎн
- 4) юхан шыв - кёнекере пулса иртекен тёп ёҫсем
- 5) йёрсем - хайлаври сǎнарсене сǎнлани
- 6) “ҫавра ҫил” - кёнекери чи хаваслǎ ырǎн
- 7) ҫурт - ҫул ҫўрев вёҫё

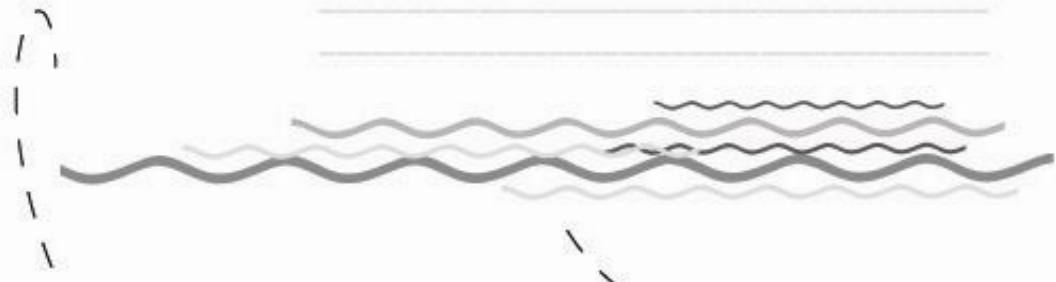

1) _____

2) _____

4) _____

3) _____

5) _____

7) _____

6) _____

« _____ » кёнеке тӑрӑх пурнӑсланӑ ёҫ
Кёнеке авторё _____
Вуланӑ тапхӑр тата ёҫе пурнӑсланӑ вӑхӑт _____

2-мӑш ёҫ - журнал

Кёнекери тӑп сӑнарсем:

Иккёмӑшле сӑнарсем:

Хутран-ситрен тӑл пулакан сӑнарсем:

Пурнӑҫра манпа та ҫакӑн евӑрлӑ
ёҫ пулса иртнӑччӑ...

Кёнекери ҫак вырӑнсене эпӑ ӑнланмарӑм:

Ҫак кёнеке ҫинчен шухӑшласан эпӑ...

« _____ » кёнеке тәрәх пурнәсланә ёҗ
Кёнеке авторё _____
Вуланә тапхәр тата ёҗе пурнәсланә вәхәт _____

4-мөш ёҗ - кёнекене кёскен тишкерни

Кёнекене хәҗан җырнә? _____

Хайлав жанрё:

(роман, повесть, калав, драма, комеди, сатира хайлавё,
сәвә, юптару, юмах)

Пулса иртнё ёҗ

Хәҗан? _____

Аҗта? _____

Кёнекери сәнарсем:

Тёп сәнарсем: _____

Иккёмөшле сәнарсем: _____

Хутран-ситрен төл пулакан сәнарсем: _____

Кёнекери пёр сәнар җинчен җыр. Унән сән-сәпатне, шухәш-
туйәмне сәнла. (Кёнекери сыпәксемпе усә курма пултаратән).

« _____ » кёнеке тӑрӑх пурнӑсланӑ ӗҫ

Кёнеке авторӗ _____

Вуланӑ тапхӑр тата ӗҫе пурнӑсланӑ вӑхӑт _____

6-мӗш ӗҫ - ӱкерчӗк

Кёнекен хуплашкине, хайлаври сӑнарсене, пулса иртнӗ ӗҫсене е содержани тӑрӑх пӗр-пӗр карта ӱкер. Кивӗ кёне-кесемпе журналсенчен касса кӑларнӑ ӱкерчӗксем е фото-сем сыпӑстарма, коллаж йӗркелеме те пултартӑн.

« _____ » кёнеке тәрәх пурнәсланә ёс

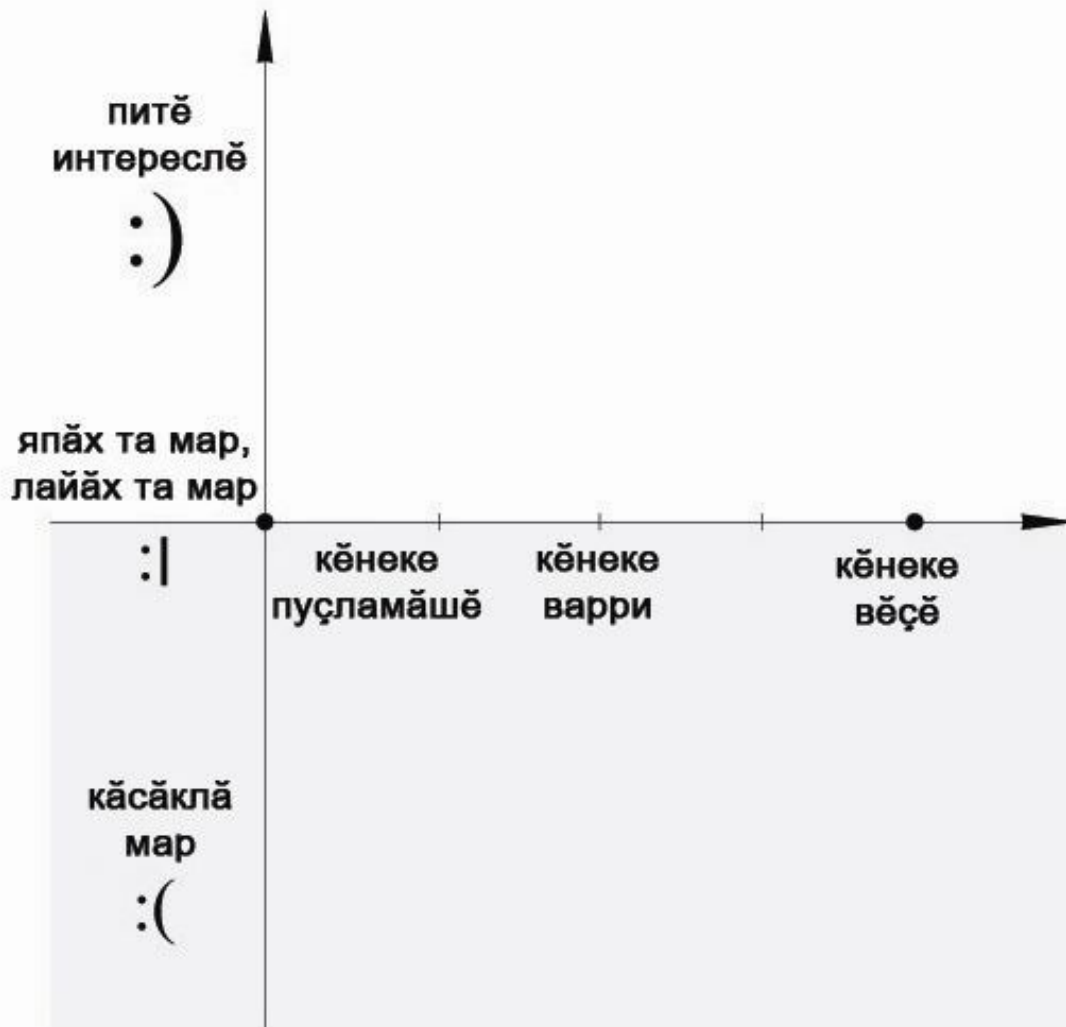
Кёнеке авторё _____

Вуланә тапхәр тата ёсе пурнәсланә вәхәт _____

8-мёш ёс - график

Вуланә кёнекен сюжетне хакласа график снче кәтарт.

« _____ » кёнеке тәрәх пурнәсләнә ёҗ

Кёнеке авторё _____

Вуланә тапхәр тата ёҗе пурнәсләнә вәхәт _____

10-мөш ёҗ - кёнекен содержанине җывәх кёвёсем

Вуланә кёнеке тәрәх кино ўкерме хатёрленнө тесе шутла.
Хайлаври төрлө самантсене җывәх кёвёсем туп, вёсене
хәш кадра тата мөншөн лартма май пулнине әнлантар.

экран җинче пулса
иртекөн ёҗсем

илтёнекөн кёвё

мөншөн?

экран җинче пулса
иртекөн ёҗсем

илтёнекөн кёвё

мөншөн?

« _____ » кёнеке тӑрӑх пурнӑсланӑ ёс

Кёнеке авторё _____

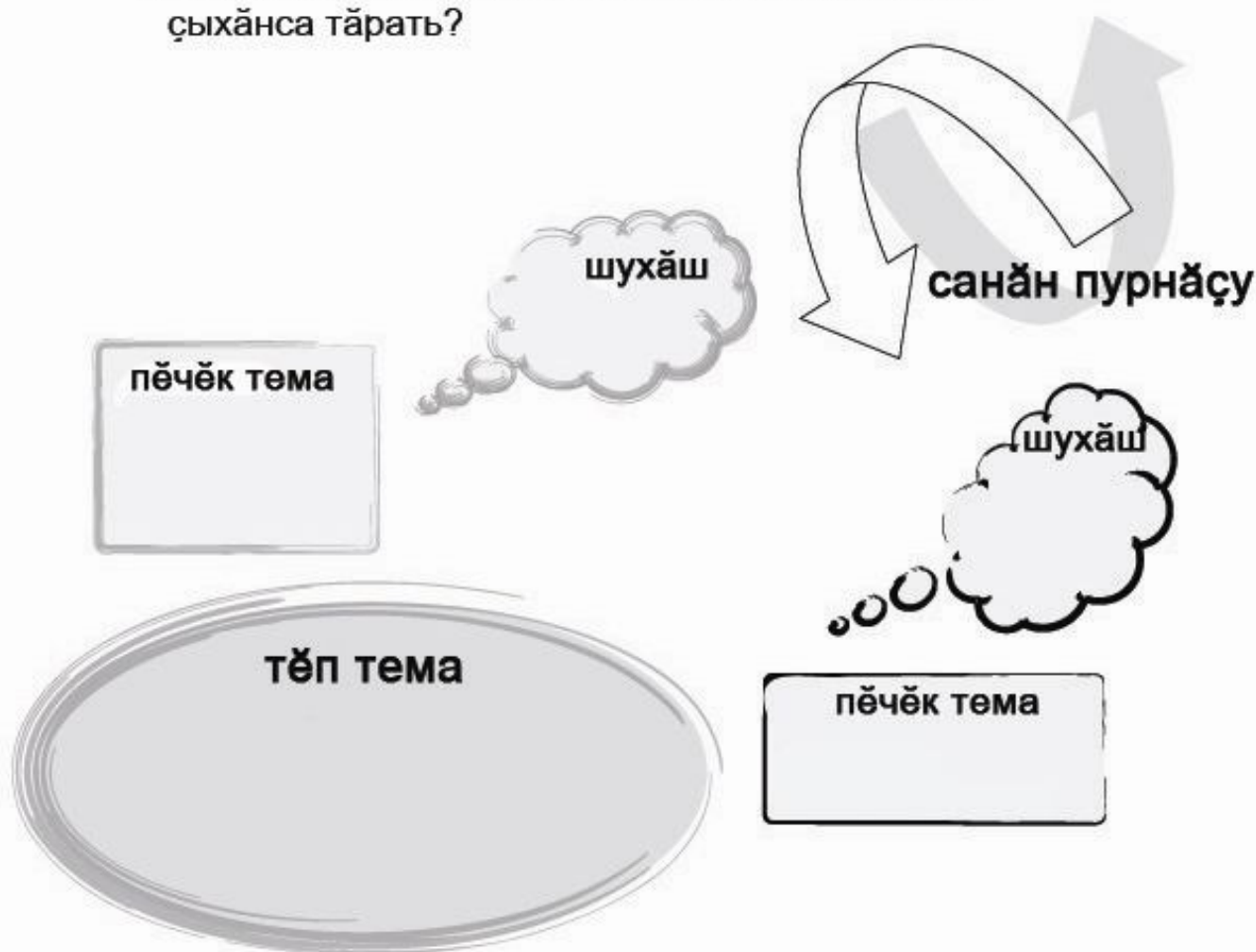
Вуланӑ тапхӑр тата ёсе пурнӑсланӑ вӑхӑт _____

11-мӑш-ёс - вӑрттӑн схема

Хайлава вуласа тухнӑ хысҫӑн схемӑна тултар.

- 1) Хайлавӑн тӑп темине палӑрт.
- 2) Хайлаври пӑчӑк темӑсене кӑтарт.
- 3) Хайлавӑн тӑп шухӑшне палӑрт.
- 4) Хайлавӑн тӑп шухӑшӑ санӑн пурнӑсупа мӑнле сыхӑнса тӑрать?

« _____ » кёнеке тәрәх пурнәсләнә ёс

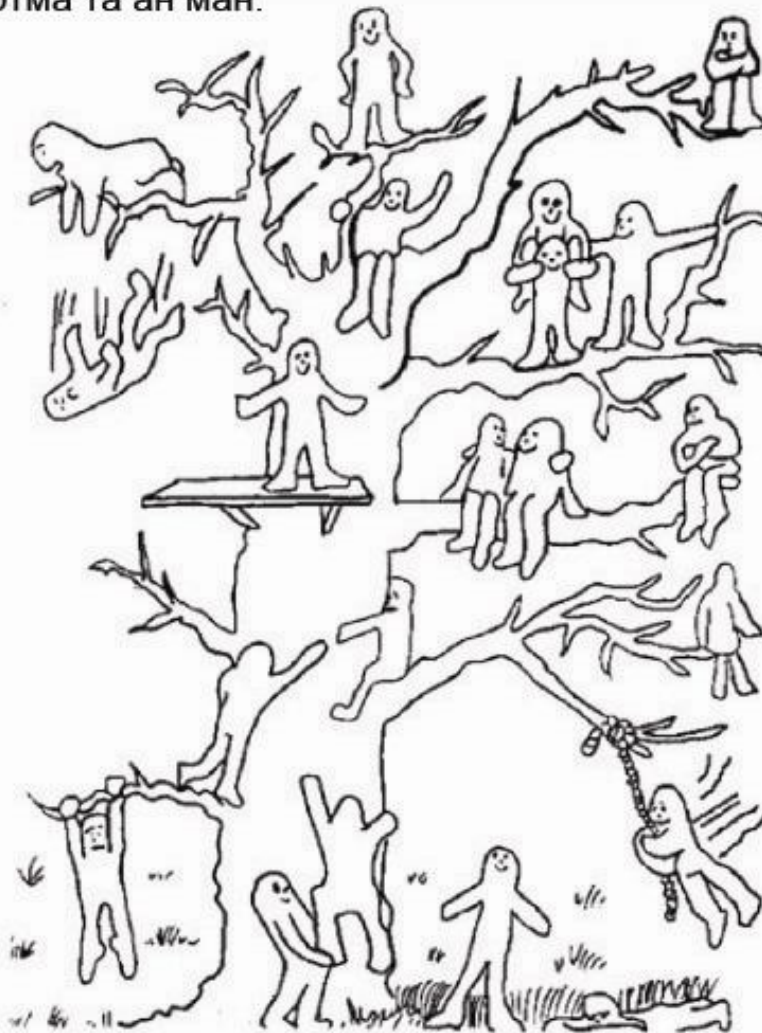
Кёнеке авторё _____

Вуланә тапхәр тата ёсе пурнәсләнә вәхәт _____

12-мёш ёс - асамлә йывәс

Асамлә йывәс снчн снсем кёнекери сәнарсем хушшин-
чи хутшәнусене кәтартассё тесе шутла. Ёкерчёкри снсе-
не кёнекери сәнарсемпе танлаштар, вёсене ят пар. Хәвна
паләртма та ан ман.

« _____ » кёнеке тәрәх пурнәсләнә ёс
Кёнеке авторё _____
Вуланә тапхәр тата ёсе пурнәсләнә вәхәт _____

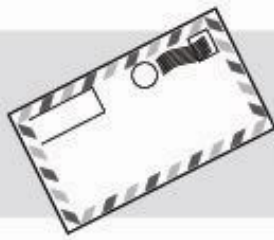
13-мёш ёс - ёненерё

Кёнекене ытти ҫынсем те вулачхәр тесе ёненермелле тёс-
лөхсем ҫыр. Панә предложенисене вёсле.

Кёнекене вулакан ҫыннән ҫапла пулмалла:
(унән шухәш-кәмәлө, характерёнчи уйрәмләхсем)

Ҫак кёнекене вуламаллах, мёншён тесөн

Мана ытларах мён килёшрө?

« _____ » кёнеке тәрәх пурнәсланә ёҫ

Кёнеке авторё _____

Вуланә тапхәр тата ёҫе пурнәсланә вәхәт _____

14-мөш ёҫ - кёнекери сәнар ятөнчен ҫырна ҫыру

Кёнекери пёр-пёр сәнара суйласа ил. Вәл хәйёнпе пулса иртнө ёҫсем ҫинчен юлташөсем патне мөнле ҫыру ҫырна пулөччө-ши? Шухәшласа ҫыр.

Число, ят:

« _____ » кёнеке тӳрӳх пурнӳсланӳ ӳҫ

Кёнеке авторӳ _____

Вуланӳ тапхӳр тата ӳҫе пурнӳсланӳ вӳхӳт _____

15-мӳш ӳҫ - кёнекери сӳнарӳн кутамкки

Кёнекери пӳр-пӳр сӳнарӳн кутамкинче мӳнле япаласем
пулма пултараҫҫӳ-ши? Вӳсене ӳкер, хуҫин ятне палӳрт.

« _____ » кёнеке тәрәх пурнаҗланә ёҗ
 Кёнеке авторё _____
 Вуланә тапхәр тата ёҗе пурнаҗланә вәхәт _____

16-мёш ёҗ – вуличченхи тата вуланә хыҗҗәнхи шухәшсем

(темиҗе калавран е сәвәран тәрәкан кёнекесем тәрәх пурнаҗсламали ёҗ)

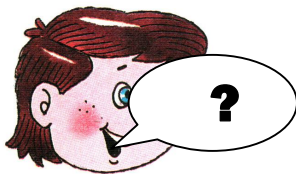
Вуличчен кёнекене пәхса тух. Сан шутпа, хәш калавё е сәвви интереслёрех пулө
 – җырса хур. Вуласа тухнә хыҗҗән хәв шухәшна паләрт: хәш хайлавёсем
 кәсәкләрах?

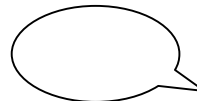
Интереслө пулө

Чән та кәсәклә

Кёнекене вуличчен хайлавсен ячёсем тәрәх мёнле ыйтусем җуралчёҗ?
 җырса хур. Вуласа тухнә хыҗҗән вёсене хуравла.

« _____ » кёнеке тәрәх пурнәҗланә ёҗ
Кёнеке авторё _____
Вуланә тапхәр тата ёҗе пурнәҗланә вәхәт _____

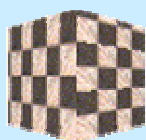

17-мёш ёҗ – килёшнё хайлаври тёп сәнар

(темиҗе калавран е сәвәран тәракан кёнекесем тәрәх пурнәҗламали ёҗ)

Кёнекене тишкернё май е вуласа тухнә хыҗҗән таблицәна тултар.

Килёшнё хайлав ячё	Тёп сәнар	Вәл мёнле?	Вәл мён тәватъ?	Мёншён килёшрё?
				
				
				
				
				
				
				

« _____ » кёнеке тәрәх пурнәсланә ёҫ
 Кёнеке авторё _____
 Вуланә тапхәр тата ёҫе пурнәсланә вәхәт _____

19-мёш ёҫ – шыравпа танлаштару

Хайлаври әса вёрентекен тёслёхсемпе ваттисен сәмахёсене ҫырса хур. Вёсене чәвашларан вырәсла куҫар. Вырәс халәхён ҫывәх пёлтерёшлё ваттисен сәмахёсене тупса паләрт.

Хайлав ячё,
кёнеке страници

Ваттисен сәмахё е әса
вёрентекен шухәш,
әна вырәсла куҫарни

Вырәс халәхён
пёлтерёшёпе ҫывәх
ваттисен сәмахёсем

_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____

Сан шутпа, вуласа тухнә кёнекен авторё пек стильпе мёнле вырәс авторёсем ҫыраҫҫё? Вёсен кёнекисене паләртса хәвар.

Вуласа тухнә кёнекери сәнарсемпе пёр евёрлё сәнарсене вырәс хайлавёсенчен тупса паләрт.

Вуланә хайлаври сәнар

Вырәс хайлавёнчи
сәнар

Вырәсла хайлавән ячё,
унән авторё

_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____

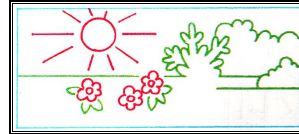

« _____ » кёнеке тәрәх пурнәсләнә ёс
Кёнеке авторё _____
Вуланә тапхәр тата ёсе пурнәсләнә вәхәт _____

20-мөш ёс – схемәллә үкерчөксен ярәмө

Кёнекен е пёр-пёр хайлавән сюжетне схемәллә үкерчөксемпе кәтарт. Тёслөхри евөр үкерме пултаратән.

Хайлав ячө: _____

1

2

3

4

5

6

Манан җитенүсем

«Эпё – вулавҗа!»

Манан чи лайах ёҗсем _____

Ытларах килёшнё ёҗ тёсёсем _____

Эпё _____ кёнеке вуласа тухрәм.

Мён җённине пёлтём? _____

Җитес вёренү җулёнче
пурнаҗа кёртмелли тёллевсем

Мён җённине пёлесшён? _____

Мёнле кёнекесем вуласшән? _____

Хәш җыравҗасемпе паллашасшән е тёл пуласшән?

Число _____

Алă пусни _____

СИНКВЕЙН

Франци чёлхинчи “sinq” - пиллэк - сәмахран кәнә. Синквейн - пиллэк йөркерен тәракан сәвә, анчах унта рифма сук, ритм кәна пур.

1) _____

пёрремёш йөрке - тема, пёр сәмахран тәрәтә
(вәл ытларах чухне - япала ячә)

2) _____

иккёмёш йөрке -
темәна икә паллә ячәпе сәнламалла

3) _____

виçсёмёш йөрке - темәпа шайлашакан виçә глагол
(ытларах чухне хальхи вәхәтри, 3-мёш сәпатри)

4) _____

тәваттәмёш йөрке - тәватә сәмахран тәракан предложени
(вәл сыраканән шухәшне паләртәтә)

5) _____

пиллөкмёш йөрке - пёр сәмахран тәрәтә,
темәна пётёмлетет, анлән уса парәтә

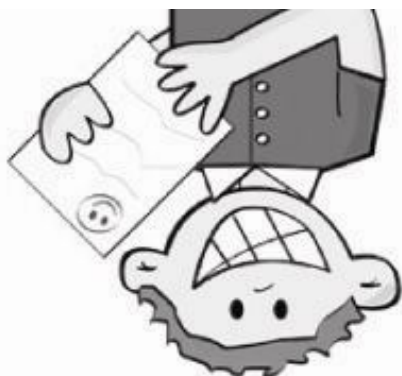
вулав

кәсәклә, усәллә

савәнтәрәтә, вёрентет, тыткәнлатә

пурнәсра вәл яланах пуләшатә

савәнәс

Вулав е кёнеке җинчен синквейн җыр

